

Duaal leren en levenslang leren in het hoger onderwijs: de HEAT-case

Keynote speech “Duaal leren als motor voor levenslang leren” door dr. Bruno Tindemans,
gedelegeerd bestuurder van het AGENTSCHAP VOOR ONDERNEMERSVORMING - SYNTRA VLAANDEREN

5 november 2018, Bluepoint Brussel

Het staat buiten kijf dat onderwijs met een drastisch probleem kampt. Veel leerlingen zijn ongelukkig en wie zijn diploma gehaald heeft wil liefst nooit meer terugkeren naar onderwijs. Dit komt tot uiting in de extreem slechte scores die Vlaanderen behaalt inzake participatie aan levenslang leren in Europa. Nieuwe leerkrachten die hun onderwijs carrière starten haken na enkele jaren gedemotiveerd en uitgeblust af. Het zijn bovendien vaak de meest dynamische krachten die het onderwijs verlaten.

Nochtans is het belang van skills en vaardigheden groter dan ooit, door de veranderingen die op ons afkomen ingegeven door technologische disruptie, robotisering en digitalisering. Het onderwijssysteem van vandaag is niet aangepast aan deze veranderingen. Er is een veel te grote afstand met het bedrijfsleven.

Gelukkig zijn er enkele initiatieven die van onderuit gegroeid zijn om het onderwijs te vernieuwen en te hervormen. Een van de signalen uit de toekomst voor vernieuwing is duaal leren. Het is een manier om levenslang leren te bevorderen, het vertrekt van een co-creatie tussen bedrijfsleven en onderwijs en het creëert een leercultuur binnen bedrijven. Helaas is duaal leren op dit moment enkel nog maar formeel uitgewerkt in het secundair onderwijs. Ook in hoger onderwijs is duaal leren nodig en wenselijk, en is er nood aan een minimaal regelgevend kader, bijvoorbeeld om de vergoeding van lerenden te regelen.

In een kennismaatschappij worden bedrijven scholen, en moeten scholen bedrijfsmatiger aangestuurd worden. Het probleem is echter dat onderwijs een sociaal-maatschappelijke opdracht heeft die qua snelheid niet opgewassen is tegen de veranderingen in het economische weefsel. Bovendien is er een versnelling waarneembaar in de snelheid van veranderingen en hebben we dus een veel dynamischer aanpassend onderwijs nodig.

Dit lukt zeker niet vanuit een actor-logica, waarbij onderwijs zelf de teugels in handen houdt. Dit lukt al beter vanuit een regie-logica waarbij de overheid kader schetst waarmee actoren op het veld aan de slag kunnen. Maar nog beter is de logica van een ecosysteem. In zo'n systeem komen krachten vrij komen vanuit het veld. Initiatieven kunnen van onderuit opkomen en partners vinden in het ecosysteem en snel tot bloei komen. Daarmee kan de snelheid van verandering wel gehaald worden en de verandering en vernieuwing wel momentum krijgen.

Om een voorbeeld te geven: het befaamde EPFL (de École Polytechnique Fédérale de Lausanne), ook wel het 'MIT van Zwitserland', doet het. Zwitserland heeft niet enkel een grote voorsprong in duaal leren, de gehele onderwijsvernieuwing wordt daar getrokken vanuit een start-up ecosysteem aan de EPFL.

Daarom moeten we zo blij zijn met een initiatief bij ons dat in deze logica buitengewoon succesvol is. Een prachtig voorbeeld vandaag is de Heat case: een samenwerking voor een duaal traject tussen ondernemingen en opleidingsverschaffers dat leidt naar een Master programma, ontstaan vanuit het veld.

De heatcase illustreert het gigantisch potentieel van duaal leren als leer methode voor verschillende doelgroepen van lerenden, dus ook voor hogere profielen en ook voor Masteropleidingen en voor STEM/ICT richtingen.

De heatcase is bovendien het resultaat van een intense samenwerking tussen verschillende opleidingsverstrekkers onderling en de bedrijfswereld om een inhoudelijk kwalitatief opleidingstraject mogelijk te maken. Dit is de toekomst. Hoe kunnen nog meer ambassadeurs volgen?

Om op grotere schaal gelijkaardige initiatieven tot bloei te laten komen die de nodige dynamiek hebben om de aanpassing vorm te geven, kan het niet dat initiatieven afhankelijk zijn van de goodwill van enkelen die hier eigen financiering tegenover willen zetten.

Waarom kan niet meer ruimte gegeven worden aan experimenten voor de toekomst? Technologie en innovatie kunnen een grote rol spelen. Waarom reserveren we niet een deel van het onderwijsbudget van 13 miljard om toekomstige trajecten vorm te geven in een samenwerking tussen verschillende opleidingsverstrekkers, bedrijven, startups in een ecosysteem?

Daarom wil ik eindigen met een oproep. Stel 2% van het onderwijsbudget (= 260 miljoen € van 12 à 13 miljard per jaar) vrij voor bottom-up projecten, voor experimenten met technologie en innovatie in onderwijs - zoals ideaal duaal - om in een ecosysteemlogica de vernieuwing mogelijk te maken.

Bruno Tindemans
5 november 2018

////////////////////////////////////
//